

ประตูกานท์

ม.ล.ปานทิพย์ ภาณุมาศ¹

คอลัมน์ ‘ประตูกานท์’ ในรัฐมิแลฉบับที่ผ่านมา เพราะผู้รับผิดชอบลาป่วยตลอด 1 ภาคการศึกษา จึงไม่ได้ส่งต้นฉบับ แต่ก็ได้รับความกรุณาจากอาจารย์ทมลา วัฒนสิน ช่วยรับผิดชอบแทนดังปรากฏผลงานแล้ว ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง และที่จะต้องขอกราบขอบพระคุณ ขอขอบคุณ และขอใจผ่านทางคอลัมน์นี้อีกครั้ง เพราะในช่วงที่พักรักษาตัวอยู่ที่บ้าน มีกำลังใจในรูปลายลักษณ์ารวมอยู่ในการ์ดขนาดเชิง ผากไปให้ถึงบ้าน มีทั้งที่เป็นร้อยกรองและร้อยแก้ว ผู้ที่ส่งความปรารถนาดีไปนั้น มีทั้ง ครู ผู้บังคับบัญชา พี่ เพื่อน และศิษย์ นำความปลาบปลื้มสู่หัวใจเป็นอย่างนัก และมีอำนาจวิเศษดูโอสฤทธิ์ที่ทำให้โรคภัยมลายสูญ กลับมาทำงานได้เหมือนเดิมแล้ว ณ บัดนี้

และในห้วงเวลาที่พักอยู่ที่บ้าน บรรณาธิการ ‘รัฐมิแล’ ได้ไปเยี่ยมที่บ้าน ก็เลยได้ปรารภว่าจะเอาผลงานบางชิ้นจากการ์ดแผ่นนั้นมาลงในประตูกานท์ฉบับต่อไป นี่คือที่มา

ผลงานชิ้นแรกที่จะนำมาเสนอ มีข้อความดังนี้

หาย โรคภัยเลื่อนได้ ผ่านพ้น

ป่วย บ่นานบ่นทน บ่อย

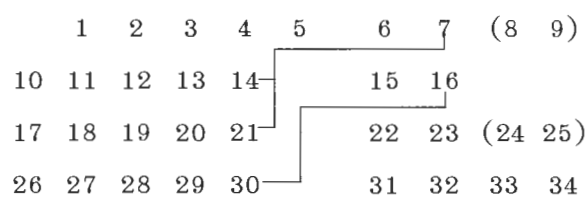
หาย วันผ่านคืนดัน ชมชื่น

ใจ ออย่ามีจึ่งพิน เร่งสู้คืนเกษม

ผลงานชิ้นนี้ แต่งด้วยโคลงสี่สุภาพ แต่จุดเด่น

คือเป็นโคลงกระทู้ “หายป่วยหายไข้” และใช้คำเรียบง่าย ๆ เข้าใจไม่ยาก แม้จะมีการใช้ศัพท์ โบราณอย่างคำว่า ‘บ่’ ก็ตาม ขอชี้แนะให้เห็นถึงข้อบกพร่องที่ควรระวังหลีกเลี่ยง คือ

แผนผังของโคลงสี่สุภาพ มีดังนี้

การแต่งโคลงสี่สุภาพบทเดียวนั้น มีผังภูมิดังปรากฏ ข้อบังคับของโคลงคือ กำหนดตำแหน่งของคำเอกคำโท อย่างเช่น โคลงสี่สุภาพจะต้องประกอบด้วย คำเอก(คำที่กำกับด้วยรูปวรรณยุกต์เอก หรือใช้คำตายแทนก็ได้) 7 แห่ง และคำโท (คำที่กำกับด้วยรูปวรรณยุกต์โท) 4 แห่ง และมีคำสัมผัสดังที่ได้โยงไว้ในผังภูมิแล้ว ตำแหน่งที่จะต้องเป็นคำเอก (หรือคำตาย) คือ 4,11,15,19,23,27,31 ตำแหน่งที่จะต้องเป็น คำโท คือ 5,16,30,32

และข้อควรระวังในการแต่งโคลงสี่สุภาพมีดังนี้

ตำแหน่งที่ต้องเป็นคำสุภาพ (คำสุภาพในการแต่งคำประพันธ์ หมายถึง คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์ปรากฏ) คือ 7,14,21 และ 34

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

หากจะพิจารณาคำประพันธ์ที่ยกมาจะเห็นได้ว่า คำในตำแหน่งที่ 7 คือ ‘พัน’ กับตำแหน่งที่ 21 คือ ‘ตัน’ ไม่เป็นคำสุภาพ แต่เป็นคำโท เพราะมีรูปวรรณยุกต์โทกำกับอย่างนี้ถือว่าไม่ถูกตามข้อกำหนด

อีกจุดหนึ่งที่ต้องการให้ผู้อ่านพิจารณา คือ ตำแหน่งที่ 16 (ย้อ) กับ ตำแหน่งที่ 30 (พีน) ซึ่งตามลักษณะบังคับ ตำแหน่งทั้งสองนี้ จะต้องสัมผัสกัน แต่ ย้อ กับ พีน ไม่สัมผัสกัน เพราะ ย้อ เป็นพยางค์เปิด คือไม่มีตัวสะกด แต่ พีน เป็นพยางค์ปิดเพราะมีตัวสะกด (อยู่ในแม่ กน) อย่างนี้ ก็เป็นข้อควรระวังอีกอย่างหนึ่ง เพราะไม่ถูกต้อง

ตามแบบแผนที่กำหนดไว้จากโบราณจารย์

ท่านผู้อ่านที่อาจจะงง เพราะไม่มีประสบการณ์ในการแต่งโคลงสี่สุภาพอย่าเพิ่งร้องยี้ ลองย้อนไปอ่านทวนพร้อมกับดูผังภูมิและตัวอย่างประกอบกันอีกสักครั้ง คงจะเข้าใจขึ้นครับ

(อนึ่ง การยกตัวอย่างจากต้นฉบับจริงนี้ ไม่ได้เป็นการจับผิดหรือตำหนิแต่อย่างใด ได้ชี้แจงและขออนุญาตจากเจ้าของผลงานแล้วครับ)

ผลงานอีกชิ้น ที่อดไม่ได้ที่จะนำมาอวด มีดังนี้ครับ

“หลากหลังตั้งขึ้นฝนกรรโจก
ฟ้าแลบแปลบเปรี้ยงเสียงคำรน
ดอกไม้ใหญ่หน่อยต้องฝอยฝน
ทวนทวนฝนฟ้าพายูร้าย

ลมโยกฟ้าย้ากระหน่ำฝน
โยกตันโยนย้าแทบท่าสาย
ยีนตันแตกตามาหลากหลาย
ฝนหายฟ้าใสดอกไม้บาน”

หายเร็ว งามะคะ แข็งแรงและรื่นเรียงเหมือนเดิม

ครู
(วันเนาว์ ยูเด็น)

ครับ เป็นกลอนเชื่อมไข่ จาก รศ.วันเนาว์ ยูเด็น เมื่ออ่านจบแล้วและอ่านทวน 2 บาทสุดท้ายอีกครั้ง ก็ ประเทวนาการจนได้

กลอนชิ้นนี้ ดัดตอนมาจาก “ฟ้าใสดอกไม้บาน” ซึ่งอยู่ในหนังสือ “สายใยแห่งชีวิต” ที่ข้าพเจ้าขอแนะนำให้ผู้สนใจในการประพันธ์ไทย หาหนังสือเล่มนี้มาอ่าน เพราะนอกจากจะถูกต้องตามฉันทลักษณ์เป็นประถม มีความไพเราะรื่นหูยามอ่านเป็นมัจฉิมมา

แล้ว ยังเต็มไปด้วยปรัชญาแห่งชีวิตเป็นปริโยสานอีกด้วย

คอลัมน์ “ประตูกานท์” ในฉบับนี้ ขอยกคำประพันธ์เพียง 2 ประเภท คือ โคลง กับ กลอน มาเป็นตัวอย่างเพียงเท่านั้นะครับ หากท่านผู้อ่านมีคำถามหรือข้อข้องใจเกี่ยวกับการประพันธ์ เชิญส่งจดหมายมายังบรรณาธิการ “รุสมิแล” ได้เลยนะครับ พวกเราในกองบรรณาธิการกำลังคอยอยู่ครับ

